

14. ಛಲಮನೆ ಮೆರೆವೆಂ

- ರನ್ನ

ಕವಿ - ಕಾವ್ಯ ಪರಿಚಯ

ರನ್ನ

ಕನ್ನಡದ ರತ್ನತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ರನ್ನನು ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. 949 ರಲ್ಲಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುದುವೊಳಲು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ತಂದೆ ಜಿನವಲ್ಲಭ, ತಾಯಿ ಅಬ್ಬಲಬ್ಬೆ.

ಈತನು 'ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯಂ (ಗದಾಯುದ್ಧ)', 'ಅಜಿತ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪುರಾಣ ತಿಲಕಂ', 'ಪರಶುರಾಮ ಚರಿತಂ', 'ಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಚರಿತಂ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. 'ರನ್ನಕಂದ' ಎಂಬ ನಿಘಂಟನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ರನ್ನನು ಚಾಲುಕ್ಯ ದೊರೆ ತೈಲಪನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಆತನಿಂದ 'ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಪದ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಆಶಯ ಭಾವ

ಹಂಪ ಕವಿಯ ನಂತರ ಕಾಣಬರುವ 'ಶಕ್ತಿಕವಿ' ಎಂದರೆ ರನ್ನ. ಈತನ 'ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯಂ' ಕಾವ್ಯವು ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾವ್ಯ. ಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮ ಯಾವಾಗಲೂ ಸರ್ವನಾಶವೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಯಾರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರನ್ನ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನ ಛಲವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯ ಗುಣವಾಗುಳ್ಳವನು. ಭೀಷ್ಮರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪದೆ, ಯುದ್ಧಮಾಡಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ಅವನ 'ಛಲ' ಅವನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಶರಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ತಾತ ಭೀಷ್ಮರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಭೀಷ್ಮರು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಸಲಹೆಯನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಛಲದಂಕಮಲ್ಲನಾದ ದುರ್ಯೋಧನ ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪದೆ, ತಾನು ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಛಲವನ್ನೆ ಸಾಧಿಸುವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವ ದುರ್ಯೋಧನನ ಛಲದ ಗುಣ, ಅವನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ.

'ಛಲಮನೆ ಮೆರೆವೆಂ' ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರೊ. ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ 'ರನ್ನ ಸಂಪುಟ'ದ ಮಹಾಕವಿ ರನ್ನನ 'ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯಂ' ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯಭಾಗದ ಐದನೆಯ ಅಶ್ವಾಸದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಪದ್ಯದ ಸಾರಾಂಶ ವಿವರಣೆ

ವಚನ: ಇಂಬುಕೆಯ್ವೆಪ್ಪೊಡೆ ಪಾಂಡವರನೊಡಂಬಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯಂ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ವಕ್ರಮದೊಳ್ ನಡೆವಂತು ಮಾಟ್ಟಿಂ ಇನ್ನುಮವರೆಮ್ಮಂದುದಂ ಇಂಬುಕೆಯ್ದವರ್ ಮೀಟೆವರಲ್ಲ ನೀನುಮೆಮ್ಮ ಪೇಟ್ಟುದಂ ಮೀಟದೆ ನೆಗೆಟಲ್ವೇಟ್ಟುಮನೆ ಸುಯೋಧನಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು-

ಬಿಡಿಸಿ ಓದು :

ವಚನ: ಇಂಬುಕೆಯ್ವೆ + ಅಪ್ಪೊಡೆ ಪಾಂಡವರನ್ + ಒಡಂಬಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯಂ + ಮಾಡಿ ಪೂರ್ವಕ್ರಮದೊಳ್ ನಡೆವ + ಅಂತು + ಮಾಟ್ಟಿಂ ಇನ್ನುಮಂ + ಅವರ್ + ಎಮ್ಮ + ಅಂದುದಂ ಇಂಬುಕೆಯ್ದೆ + ಅವರ್ ಮೀಟುವರಲ್ಲ ನೀನುಮ್ + ಎಮ್ಮ + ಪೇಟ್ಟುದಂ + ಮೀಟದೆ ನೆಗೆಟಲ್ + ವೇಳ್ಕುಂ + ಎನೆ ಸುಯೋಧನಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು - ಸಂಗ್ರಹ-ಪಂಚ

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಇಂಬುಕೆಯ್ವೆ-ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು, ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಲು; ಒಡಂಬಡಿಸಿ-ಒಪ್ಪಿಸಿ; ಸಂಧಿ - ಒಪ್ಪಂದ; ಪೂರ್ವಕ್ರಮದೊಳ್ - ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ, ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ; ನಡೆವಂತೆ - ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ; ಮಾಟ್ಟಿಂ - ಮಾಡುವೆನು ; ಎಮ್ಮಂದುದ - ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ; ನೆಗೆಟಲ್ವೇಟ್ಟುಂ - ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ; ಸುಯೋಧನ - ದುರ್ರೋಧನ.

ಸಾರಾಂಶ: ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಜ್ಜನಾದ ಭೀಷ್ಮಚಾರ್ಯರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. "ದುರ್ಯೋಧನ ನಾನು ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪುವೆಯಾದರೆ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವೆನು. ಈಗಲಾದರೂ ಅವರು ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮೀರುವವರಲ್ಲ. ನೀನು ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಮೀರದೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು" ಎಂದಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕು

ನಿಮಗೆ ಪೊಡೆಮಟ್ಟು ಪೋಪೀ!

ಸಮಕಟ್ಟಿಂ ಬಂದೆನಹಿತರೊಳ್ ಸಂಧಿಯನೇಂ||

ಸಮಕೊಳಿಸಲೆಂದು ಬಂದೆನೆ|

ಸಮರದೊಳಿನಗಜ್ಜ ಪೇಟಿಮಾವುದು ಕಜ್ಜಂ ||

ಬಿಡಿಸಿ ಓದು : ನಿಮಗೆ ಪೊಡೆಮಟ್ಟು ಪೋಪ + ಈ ಸಮಕಟ್ಟಿಂ ಬಂದೆನ್ + ಅಹಿತರೋಳ್ ಸಂಧಿಯನ್ + ಏಂ ಸಮಕೊಳಿಸಲ್ + ಎಂದು + ಬಂದೆನೆ ಸಮರದೊಳ್ + ಎನಗೆ + ಅಜ್ಜ ಪೇಟೆಮ್ + ಆವುದು + ಕಜ್ಜಂ.

ಪದಗಳ ಆರ್ಥ

ಪೊಡೆಮಟ್ಟು - ನಮಸ್ಕರಿಸಿ; ಅಹಿತರೋಳ್ - ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ(ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ); ಸಮಕಟ್ಟಿ - ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ(ನಿರ್ಧರಿಸಿ); ಸಮಕೊಳಿಸು - ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸು ; ಸಮರದೊಳ್ - ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ; ಪೇಟೆ - ಹೇಳಿ ; ಕಜ್ಜಂ - ಕಾರ್ಯ, ಕೆಲಸ.

ಸಾರಾಂಶ: ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮಚಾರ್ಯರಿಗೆ; “ಅಜ್ಜಾ ನಾನು ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಬಂದೆನೆವರೆತು ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ (ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ) ಸಂಧಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲೆಂದೇನು ಬಂದೆನೆ? ಅಜ್ಜಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ ಯಾವುದು ಹೇಳಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ನೆಲಕಿವೆನೆಂದು ಬಗೆದಿರೆ

ಚಲಕಿವೆಂ ಪಾಂಡುಸುತರೋಳಿನೆಲನಿದು ಪಾ||

ಘೋಲನೆನೆಗೆ ದಿನಪಸುತನಂ|

ಕೊಲಿಸಿದ ನೆಲನೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ಪುದುವಾಳ್ವಪೆನೆ||

ಬಿಡಿಸಿ ಓದು :

ನೆಲಕೆ + ಇವೆವೆನ್ + ಎಂದು ಬಗೆದಿರೆ ಚಲಕೆ + ಇವೆವೆಂ ಪಾಂಡುಸುತರೋಳ್ + ಈ + ನೆಲನ್ + ಇದು ಪಾಳ್ + ನೆಲನ್ + ಎನಗೆ ದಿನಪಸುತನಂ ಕೊಲಿಸಿದ ನೆಲನೊಡನೆ ; ಮತ್ತೆ ಪುದುವಾಳ್ವಪೆನೆ?

ಪದಗಳ ಆರ್ಥ :

ಇವೆವೆ - ಹೋರಾಡುವೆ ; ಪಾಂಡುಸುತರೋಳ್ - ಪಾಂಡುವಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ; ಪಾಳ್ಳೆಲ - ಪಾಳು ಬಿದ್ದಿರುವ ನೆಲ ; ದಿನಪಸುತ - ಕರ್ಣ ; ಪುದುವಾಳ್ವಪೆನೆ? - ಕೂಡಿ ಬಾಳುವುದುಂಟೆ?

ಸಾರಾಂಶ: ಮುಂದುವರಿದು ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ; “ಅಜ್ಜಾ ಈ ಭೂಮಿಗಾಗಿ(ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ) ಹೋರಾಡುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಿರಾ? ಇಲ್ಲ ಅಜ್ಜಾ ಇಲ್ಲ. ಭಲಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪಾಂಡುವಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ನೆಲ(ಭೂಮಿ) ನನಗೆ ಹಾಳು ಬಿದ್ದಿರುವ ನೆಲ. ದಿನಪಸುತನಾದ ಆ ಕರ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ಈ ನೆಲದೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ನಾನು ಕೂಡಿ ಬಾಳುವುದುಂಟೆ?”

ಎನ್ನಣುಗಾಳನೆನ್ನಣುಗದಮ್ಮನಿಕ್ಕಿದ ಪಾರ್ಥಭೀಮರು|

ಳ್ಳನ್ನೆಗಮೊಲ್ಲನೆನ್ನೊಡಲೊಳೆನ್ನಸುವುಳ್ಳಿನಮಜ್ಜ ಸಂಧಿಯಂ||

ಮುನ್ನಮವಂದಿರಿರ್ಬರುಮನಿಕ್ಕುವೆನ್ನಿಕ್ಕಿ ಬಲೆಕ್ಕೆ ಸಂಧಿಗೆ|

ಯೊನ್ನೆಗಟ್ಟಂತಕಾತ್ಮಜನೊಳೆನ್ನಲಾಳಿದೊಡಾಗದೆಂಬೆನೆ||3||

ಬಿಡಿಸಿ ಓದು :

ಎನ್ನ + ಅಣುಗಾಳನ್ + ಎನ್ನ + ಅಣುಗ + ತಮ್ಮನನ್ + ಇಕ್ಕಿದ ಪಾರ್ಥಭೀಮರ್ ಉಳ್ಳ + ಅನ್ನೆಗಂ + ಒಲ್ಲೆನ್ + ಎನ್ನ + ಒಡಲೊಳ್ + ಎನ್ನ + ಅಸು + ಉಳ್ಳಿನಮ್ + ಅಜ್ಜ ಸಂಧಿಯಂ + ಮುನ್ನಮ್ + ಅವಂದಿರ್ + ಇರ್ಬರುಮನ್ + ಇಕ್ಕುವೆನ್ + ಇಕ್ಕಿ ಬಲೆಕ್ಕೆ ಸಂಧಿ + ಗೆಯೊನ್ + ನೆಗಟ್ಟ ಅಂತಕಾತ್ಮಜನೊಳ್ + ಎನ್ನ + ಅಲಲ್ + ಆಳಿದೊಡೆ + ಆಗದು + ಎಂಬೆನೆ?

ಪದಗಳ ಆರ್ಥ : ಅಣುಗಾಳ್-ಪ್ರಿಯ ಗೆಳೆಯ, (ಕರ್ಣ)ಅಣುಗದಮ್ಮ - ಪ್ರಿಯತಮ್ಮ(ದುಶ್ಯಾಸನ); ಪಾರ್ಥ- ಅರ್ಜುನ; ಅಸು-ಪ್ರಾಣ ; ಉಳ್ಳ- ಇರು ; ಇರ್ಬರು-ಇಬ್ಬರು ; ಇಕ್ಕಿ - ಕೊಂದು; ಬಲೆಕ್ಕೆ- ಆಮೇಲೆ; ಅಂತಕಾತ್ಮಜ-ಅಂತಕ+ಆತ್ಮಜ-ಯಮನ ಮಗ (ಯುಧಿಷ್ಠಿರ-ಧರ್ಮರಾಯ) ; ಅಲಲ್- ದುಃಖ.

ಸಾರಾಂಶ: ಮುಂದುವರಿದು ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ; “ ಅಜ್ಜಾ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳೆಯ ಕರ್ಣನನ್ನು, ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮ ದುಶ್ಯಾಸನನನ್ನು ಕೊಂದ ಆ ಅರ್ಜುನ-ಭೀಮರು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವವರೆಗೆ, ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಿರುವವರೆಗೆ, ನಾನು ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪಲಾರೆನು. ಮೊದಲು ಆ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆನು. ಕೊಂದಮೇಲೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ, ಅಂತಕಾತ್ಮಜನಾದ ಧರ್ಮರಾಯನೊಡನೆ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ದುಃಖ ಆರಿದ ಮೇಲೆ ಅದು ಬೇಡವೆನ್ನುವೆನೆ ”

ಪುಟ್ಟಿದ ನೂರ್ವರುಮೆನ್ನೊಡೆ|

ವುಟ್ಟಿದ ನೂರ್ವರುಮಿದಿರ್ಚಿ ಸತ್ತೊಡೆ ಕೋಪಂ||

ಪುಟ್ಟಿ ಪೊದಲ್ಲಿದು ಸತ್ತರ್

ಪುಟ್ಟರೆ ಪಾಂಡವರೊಳೆದು ಛಲಮನೆ ಮೆಳೆವೆಂ ||

ಬಿಡಿಸಿ ಓದು : ಪುಟ್ಟಿದ + ನೂರ್ವರುಂ + ಒಡವುಟ್ಟಿದನೂರ್ವರುಮ್ + ಇದಿರ್ಚಿ + ಸತ್ತೊಡೆ + ಕೋಪಂಪುಟ್ಟಿ + ಪೊದಲ್ಲಿದು + ಸತ್ತರ್ಪುಟ್ಟರೆ ಪಾಂಡವರೋಳ್ + ಇರಿದು ಛಲಮನೆ ಮೆರೆವೆಂ.

ಪದಗಳ ಆರ್ಥ: ಪುಟ್ಟಿದ - ಹುಟ್ಟಿದ ; ಒಡವುಟ್ಟಿದ - ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ; ನೂರ್ವರು - ನೂರು ಜನರು; ಇದಿರ್ಚಿ - ಹೋರಾಡಿ ; ಸತ್ತರ್ ಪುಟ್ಟರೆ - ಸತ್ತರೆ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಛಲಮನೆ ಮೆರೆವೆಂ - ಚಲವನ್ನೇ ಮೆರೆಯುವೆ, ಸಾಧಿಸುವೆ.

ಸಾರಾಂಶ : ಮುಂದುವರಿದು ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ; “ ಹುಟ್ಟಿದ ಎನ್ನ ನೂರು ಮಕ್ಕಳು, ಎನ್ನ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದ ನೂರು ಸಹೋದರರು ಹೋರಾಡಿ ಸತ್ತರು.ಆದ್ದರಿಂದ ಕೋಪ ಹುಟ್ಟಿ ಅಧಿಕವಾಯಿತು. ಸತ್ತವರು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆಯೇ? ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಛಲವನ್ನೆ ಮೆರೆಯುತ್ತೇನೆ.”(ಸಾಧಿಸುವೆನು) ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಕಾದದಿರೆನಜ್ಜ ಪಾಂಡವ

ರಾದರ್ ಮೇಣಿಂದಿನೊಂದೆ ಸಮರದೊಳಾಂ ಮೇ||

ಣಾದೆನದಲೆಂದೆ ಪಾಂಡವ

ಗಾರ್ದುದು ಮೇಣಾಯ್ತು ಕೌರವಂಗವನಿತಳಂ ||5||

ಬಿಡಿಸಿ ಓದು : ಕಾದದೆ + ಇರೆನ್ + ಅಜ್ಜ ಪಾಂಡವರ್ + ಆದರ್ ಮೇಣ್ + ಇಂದಿನ + ಒಂದೆ ಸಮರದೊಳ್ + ಆಂ ಮೇಣ್ + ಆದನ್ + ಅದಲೆಂದೆ ಪಾಂಡವರ್ಗೆ + ಆದುದು ಮೇಣ್ + ಆಯ್ತು ಕೌರವಂಗ್ + ಅವನಿತಳಂ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಕಾದು - ಹೋರಾಡು ; ಸಮರ - ಯುದ್ಧ ; ಕೌರವಂಗ - ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ; ಅವನಿ - ಭೂಮಿ

ಸಾರಾಂಶ : ಮುಂದುವರಿದು ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ; “ ಅಜ್ಜ ನಾನು ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡದೆ ಇರಲಾರೆನು. ಇಂದಿನ ಒಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಉಳಿಯಬೇಕು ಅಥವಾ ನಾನು ಉಳಿಯಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯ ತಳ(ಒಡತನ) ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ಕೌರವನಿಗೆ (ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ) ಉಳಿಯಬೇಕು ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದ ದುರ್ಯೋಧನ ತನ್ನ ಅಜ್ಜನಾದ ಭೀಷ್ಮರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದೆ ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಛಲವನ್ನೇ ಮೆರೆಯುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳು

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೋಗಲು ಬಂದೆನಷ್ಟೇ ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನ ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳುವನು?

ಉತ್ತರ: ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೋಗಲು ಬಂದೆನಷ್ಟೇ ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನ ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಹೇಳುವನು.

2. ದಿನಪಸುತ ಎಂದರೆ ಯಾರು?

ಉತ್ತರ: ದಿನಪಸುತ ಎಂದರೆ ಕರ್ಣ.

3. ಯಾರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕೊಂದ ಬಳಿಕ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ದುರ್ಯೋಧನ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ?

ಉತ್ತರ: ಪಾರ್ಥ-ಭೀಮರನ್ನು ಕೊಂದ ಬಳಿಕ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ದುರ್ಯೋಧನ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

4. ಛಲವನ್ನೇ ಮೆರೆಯುವುದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದವನು ಯಾರು?

ಉತ್ತರ: ಛಲವನ್ನೇ ಮೆರೆಯುವುದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದವನು ದುರ್ಯೋಧನ.

5. ಅಂತಕಾತ್ಮಜ ಎಂದರೆ ಯಾರು?

ಉತ್ತರ: ಅಂತಕಾತ್ಮಜ ಎಂದರೆ ಧರ್ಮರಾಯ (ಯುಧಿಷ್ಠಿರ)

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳು

6. ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಹೇಳಿದವರು ಯಾರು?

ಉತ್ತರ: ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಹೇಳಿದವರು ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರು.

7. ದುರ್ಯೋಧನ ಯುದ್ಧದ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆ ಪಡೆಯಲು ಯಾರ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಾನೆ ?

ಉತ್ತರ: ದುರ್ಯೋಧನ ಯುದ್ಧದ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆ ಪಡೆಯಲು ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಾನೆ.

8. ದುರ್ಯೋಧನ ಪಾಂಡುಸುತರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು ?

ಉತ್ತರ: ದುರ್ಯೋಧನ ಪಾಂಡುಸುತರಲ್ಲಿ ಛಲಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

9. ದುರ್ಯೋಧನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳೆಯ ಯಾರು ?

ಉತ್ತರ: ದುರ್ಯೋಧನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳೆಯ ಕರ್ಣ.

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ತಾನು ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವುದು ನೆಲಕ್ಕಲ್ಲ ಛಲಕ್ಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನ ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ?

ಉತ್ತರ: ದುರ್ಯೋಧನನು ಅಜ್ಜ ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ “ಅಜ್ಜಾ ಈ ನೆಲಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಿರಾ? ಇಲ್ಲ. ಛಲಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪಾಂಡುವಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳೆಯ ಕರ್ಣ, ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮ ದುಶ್ಯಾಸನ, ಎನ್ನ ನೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ಈ ನೆಲ ನನಗೆ ಹಾಳು ಬಿದ್ದಿರುವ ನೆಲ. ಸತ್ತವರು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಛಲಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವುದು” ಎಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ.

2. ಈ ನೆಲದೊಡನೆ ತಾನು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನ ಹೇಳುವುದೇಕೆ?

ಉತ್ತರ: ದುರ್ಯೋಧನ “ಛಲಕ್ಕೊಸ್ಕರ ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆಯೇ ವರತು ನೆಲಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳೆಯ ಕರ್ಣ, ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮ ದುಶ್ಯಾಸನ ಮೊದಲಾದ ಒಡವುಟ್ಟಿದವರನ್ನು, ಎನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ಈ ನೆಲ ನನಗೆ ಹಾಳು ಬಿದ್ದಿರುವ ನೆಲ. ಇಂತಹ ನೆಲದೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ನಾನು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

3. ಪಾರ್ಥ-ಭೀಮರ ಬಗೆಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?

ಉತ್ತರ: ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳೆಯ ಕರ್ಣನನ್ನು, ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮ ದುಶ್ಯಾಸನನನ್ನು ಕೊಂದವರು ಅರ್ಜುನ-ಭೀಮರು. ಅವರು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವವರೆಗೆ ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪಲಾರೆನು. ಮೊದಲು ಆ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆನು. ಕೊಂದಮೇಲೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ, ಧರ್ಮರಾಯನೊಡನೆ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳು

4. ಭೀಷ್ಮರು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಹೇಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ?

ಉತ್ತರ: ಭೀಷ್ಮರು “ದುರ್ಯೋಧನ ನಾನು ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪುವೆಯಾದರೆ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವೆನು. ಈಗಲಾದರೂ ಅವರು ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮೀರುವವರಲ್ಲ. ನೀನು ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಮೀರದೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಎಂದು ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಭೀಷ್ಮ ಮತ್ತು ದುರ್ಯೋಧನರ ನಡುವಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ: ದುರ್ಯೋಧನನು ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಶರಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮರ ಸಲಹೆ ಪಡೆಯಲು ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಭೀಷ್ಮರು “ದುರ್ಯೋಧನ ನಾನು ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪುವೆಯಾದರೆ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವೆನು. ಈಗಲಾದರೂ ಅವರು ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮೀರುವವರಲ್ಲ. ನೀನು ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಮೀರದೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಅಜ್ಜಾ, ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೋಗಲೆಂದು ಬಂದನೇ ಹೊರತು ಶತ್ರುಗಳೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಿಂದು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾನೇನು ಮಾಡಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ಈ ಭೂಮಿಗಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಛಲಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವೆನು. ಈ ಭೂಮಿ ನನಗೆ ಪಾಳುಬಿದ್ದ ನೆಲ. ಕರ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ನೆಲನೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ಬಾಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಗೆಳೆಯ ಕರ್ಣ, ನನ್ನ ತಮ್ಮ ದುಶ್ಯಾಸನರನ್ನು ಕೊಂದ ಆ ಪಾರ್ಥ-ಭೀಮರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವರೆಗೆ ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು, ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಹೋದರರು ಹೋರಾಡಿ ಸತ್ತರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೋಪ ಹುಟ್ಟಿ ಅಧಿಕವಾಯಿತು. ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ನನ್ನ ಛಲವನ್ನೇ ಮೆರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹೋರಾಡದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಉಳಿಯಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ಈ ನೆಲ ಕೌರವನದಾಗಬೇಕು ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನ ತನ್ನ ಛಲವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

2. ದುರ್ಯೋಧನನ ಛಲದ ಗುಣ ಅವನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ: “ಛಲದೊಳ್ ದುರ್ಯೋಧನಂ” ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಛಲವನ್ನೆ ಮುಖ್ಯ ಗುಣವುಳ್ಳವನು ದುರ್ಯೋಧನ. ಭೀಷ್ಮರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪದೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿಯೇತಿರಬೇಕೆಂಬ ಅವನ ಛಲದ ಗುಣ ಅವನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ‘ಛಲಮನೆ ಮೆಳಿವೆಂ’ ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಭೀಷ್ಮರು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ, ಸಂಧಿ ಮಾಡಿಕೋ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಒಪ್ಪದೆ ಛಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. “ನೆಲಕ್ಕಿರಿವೆನೆಂದು ಬಗೆದಿರೆ ಛಲಕ್ಕಿರಿವೆಂ” ಛಲಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವೆನು. ಕರ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ಈ ನೆಲ ನನಗೆ ಪಾಳುಬಿದ್ದ ನೆಲ. ಇಂತಹ ನೆಲನೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ಬಾಳುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳೆಯ ಕರ್ಣ, ನನ್ನ ತಮ್ಮ ದುಶ್ಯಾಸನರನ್ನು ಕೊಂದ ಆ ಪಾರ್ಥ-ಭೀಮರನ್ನು ಇನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೆ ನನ್ನ ಛಲವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು, ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಸಹೋದರರು ಹೋರಾಡಿ ಸತ್ತರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೋಪ ಹುಟ್ಟಿ ಅಧಿಕವಾಯಿತು. ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ನನ್ನ ಛಲವನ್ನೇ ಮೆರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹೋರಾಡದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಉಳಿಯಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ಈ ನೆಲ ಕೌರವನದಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಛಲದಿಂದ ಯುದ್ಧದ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಛಲವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಛಲದ ಗುಣ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಬಹುದು.

ಈ) ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

1. “ನೆಲಕ್ಕಿರಿವೆನೆಂದು ಬಗೆದಿರೆ ಚಲಕ್ಕಿರಿವೆಂ”

ಆಯ್ಕೆ : ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮಹಾಕವಿ ‘ ರನ್ನ ’ ವಿರಚಿತ “ ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯ ” ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ದು ‘ ಛಲಮನೆ ಮೆಳಿವೆಂ ’ ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ : ಈ ಮಾತನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಶರಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮರು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದುರ್ಯೋಧನನು “ಅಜ್ಜಾ, ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೋಗಲೆಂದು ಬಂದೆನು. ನಾನು ಈ ನೆಲಕ್ಕಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವಿರಾ? ನಾನು ಭಲಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವೆನು. ಈ ಭೂಮಿ ನನಗೆ ಪಾಳುಬಿದ್ದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಸಮ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯ : ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ನೆಲದ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಮೋಹಕ್ಕಿಂತ ಭಲದ ಗುಣ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವುದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

2. “ಸಮರದೊಳೆನಗಜ್ಜ ಪೇಟಿಮಾವುದು ಕಜ್ಜಂ.”

ಆಯ್ಕೆ: ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮಹಾಕವಿ ‘ ರನ್ನ ’ ವಿರಚಿತ “ ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯ ” ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ದು ‘ ಭಲಮನೆ ಮೆಲೆವೆಂ ’ ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ: ಈ ಮಾತನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಶರಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮರು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದುರ್ಯೋಧನನು “ಅಜ್ಜಾ, ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೋಗಲೆಂದು ಬಂದೆನೆವರತು ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎನಗೆ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ಯಾವುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯ: ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಹೋರಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸಲಹೆ, ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳುವುದು ದುರ್ಯೋಧನನ ವೀರತನ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ.

3. “ಪಾಂಡವರೊಳೆನಿಡು ಭಲಮನೆ ಮೆರೆವೆಂ.”

ಆಯ್ಕೆ: ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮಹಾಕವಿ ‘ ರನ್ನ ’ ವಿರಚಿತ “ ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯ ” ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ದು ‘ ಭಲಮನೆ ಮೆಲೆವೆಂ ’ ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ: ಈ ಮಾತನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಶರಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮರು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದಾಗ ಅಜ್ಜಾ ಹುಟ್ಟಿದ ಎನ್ನ ನೂರು ಮಕ್ಕಳು, ಎನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ನೂರು ಸಹೋದರರು ಹೋರಾಡಿ ಸತ್ತರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೋಪ ಹುಟ್ಟಿ ಅಧಿಕವಾಯಿತು. ಸತ್ತವರು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆಯೇ? ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಭಲವನ್ನೆ ಮೆರೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯ : ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಭಲವನ್ನೆ ಸಾಧಿಸುವೆ ಎಂಬ ಮಹತ್ವಾಂಕ್ಷೆಯ ಭಲದ ಗುಣ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

4. “ಮೇಣಾಯ್ತು ಕೌರವಂಗಳನಿತ್ಯಂ.”

ಆಯ್ಕೆ : ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮಹಾಕವಿ ‘ ರನ್ನ ’ ವಿರಚಿತ “ ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯ ” ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ದು ‘ ಭಲಮನೆ ಮೆಲೆವೆಂ ’ ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ: ಈ ಮಾತನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಭೀಷ್ಮರ ಸಂಧಿಯ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪದ ದುರ್ಯೋಧನ ಅಜ್ಜ ನಾನು ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡದೆ ಇರಲಾರೆನು. ಇಂದಿನ ಒಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಉಳಿಯಬೇಕು ಅಥವಾ ನಾನು ಉಳಿಯಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯ ತಳ(ಒಡತನ) ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ಕೌರವನಿಗೆ ಉಳಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯ: ಈ ವಾಕ್ಯವು ದುರ್ಯೋಧನ ಮಾಡು ಇಲ್ಲವೆ ಮಡಿ ಎಂಬ ಭಲದ ಗುಣ-ಯುದ್ಧೋತ್ಸಹದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿದೆ.

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯದ ಸಾಲುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕಿ, ಗಣ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ, ಛಂದಸ್ಸಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಪುಟ್ಟಿದ ನೂರ್ವರುಮೆನ್ನೊಡ

ಪುಟ್ಟಿದ ನೂರ್ವರುಮಿದಿರ್ಚಿ ಸತ್ತೊಡೆ ಕೋಪಂ

4	4	4	12
- ಉ	- ಉ	- ಉ	
ಪುಟ್ಟಿದ	ನೂರ್ವರು	ಮೆನ್ನೊಡ	

4	4	4	4	4	20
- ಉ	- ಉ	ಉ - ಉ	- ಉ	-	
ಪುಟ್ಟಿದ	ನೂರ್ವರು	ಮಿದಿರ್ಚಿ	ಸತ್ತೊಡೆ	ಕೋಪಂ	

ಛಂದಸ್ಸು- ಕಂದ ಪದ್ಯ

ಲಕ್ಷಣ: ಈ ಪದ್ಯದ ಮೊದಲ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 4 ಮಾತ್ರೆಯ 3 ಗಣಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 4 ಮಾತ್ರೆಯ 5 ಗಣಗಳು ಬಂದಿದ್ದು ಕಂದಪದ್ಯದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಕಂದಪದ್ಯವಾಗಿದೆ.

3. ಎನ್ನಣುಗಳನೆನ್ನಣುಗದಮ್ಮನನಿಕ್ಕಿದ ಪಾರ್ಥಭೀಮರು ಳ್ಳನ್ನೆಮ್

ಭ	ರ	ನ	ಭ	ಭ	ರ	ಲ ಗು
- ಉ	- ಉ	ಉಉ	- ಉ	- ಉ	- ಉ -	ಉ -
ಎನ್ನಣು	ಗಳನೆ	ನ್ನಣುಗ	ದಮ್ಮನ	ನಿಕ್ಕಿದ	ಪಾರ್ಥಭೀ	ಮರು

ಳ್ಳನ್ನೆಮ್

ಛಂದಸ್ಸು- ಉತ್ತಲ ಮಾಲಾ ವೃತ್ತ

ಲಕ್ಷಣ: ಈ ಪಾದದಲ್ಲಿ 20 ಅಕ್ಷರಗಳು/28 ಮಾತ್ರಗಳು/ಭರನಭಭರಲಗ ಗಣಗಳು ಹಾಗೂ ನಾಗವರ್ಮನ ಪ್ರಕಾರ ಪಾದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರುಬಂದಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಉತ್ತಲ ಮಾಲಾ ವೃತ್ತದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಉತ್ತಲ ಮಾಲಾ ವೃತ್ತ ಛಂದಸ್ಸಾಗಿದೆ.

ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಿಗೆ ತತ್ಸಮ- ತದ್ಭವಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಕಜ್ಜ - ಕಾರ್ಯ, ಅಜ್ಜ - ಆರ್ಯ

ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ ಮಾಡಿ ಸಮಾಸದ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಪಾರ್ಥಭೀಮರು = ಪಾರ್ಥನು + ಭೀಮನು - ಧ್ವಂಧ್ವಸಮಾಸ

ಅಂತಕಾತ್ಮಜ = ಅಂತಕನ ಆತ್ಮಜನಾವನೋ ಅವನು ಅಂತಕಾತ್ಮಜ - ಯುಧಿಷ್ಠಿರ - ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸ

ದಿನಪಸುತ = ದಿನಪನ ಸುತನಾವನೋ ಅವನು ದಿನಪಸುತ - ಕರ್ಣ - ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸ

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

5. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ, ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿರಿ

<p>ನೆಲಕಿಣಿವೆನೆಂದು ಬಗೆದಿರೆ ಚಲಕಿಣಿವೆಂ ಪಾಂಡುಸುತರೊಳಿನೆಲನಿದು ಪಾ ಱ್ಱಿಲನೆನಗೆ ದಿನಪಸುತನಂ ಕೊಲಿಸಿದ ನೆಲನೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ಪುದುವಾಱ್ಱಿಪೆನೇ </p>	<p>ಪುಟ್ಟಿದ ನೂರ್ವರುಮೆನ್ನೊಡ ವುಟ್ಟಿದ ನೂರ್ವರುಮಿದಿರ್ಚಿ ಸತ್ತೊಡೆ ಕೋಪಂ ಪುಟ್ಟಿ ಪೊದಟ್ಟುದು ಸತ್ತರ್ ಪುಟ್ಟರೆ ಪಾಂಡವರೊಳಿಡಿದು ಛಲಮನೆ ಮೆಣಿವೆಂ </p>
--	--